

บทคัดย่อ

168888

ชื่อภาคนิพนธ์ : ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการด้านบ้าน สถานศึกษา และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ
ความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัว ของนักศึกษาชายระดับปริญญาตรี
ชื่อผู้เขียน : นางสาวสุภะรัฐ ขอกระบ่า
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2548

การเตรียมวัยรุ่นชายเพื่อให้เป็นสามีและบิดาที่รับผิดชอบครอบครัวในอนาคต เป็น
สิ่งจำเป็นต่อการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ไทยในอนาคต ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษา
ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการด้านบ้าน สถานศึกษา และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะ
รับผิดชอบครอบครัว ของนักศึกษาชายระดับปริญญาตรี โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาที่สำคัญ 4
ประการ คือ 1) เพื่อศึกษานักศึกษาชายที่มีสถานการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน จะเป็นผู้ที่มีความ
ตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัวในปริมาณที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด ในนักศึกษา
ชายกลุ่มใดบ้าง 2) เพื่อศึกษานักศึกษาชายที่มีจิตลักษณะที่แตกต่างกัน จะเป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะ
รับผิดชอบครอบครัวในปริมาณที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด ในนักศึกษาชายกลุ่ม
ใดบ้าง 3) เพื่อศึกษาว่าจิตลักษณะเดิม และสถานการณ์ทางสังคมร่วมกันส่งผลต่อความตั้งใจที่จะ
รับผิดชอบครอบครัวในนักศึกษาชายมากน้อยเพียงใด และเพราะเหตุใด และ 4) เพื่อหาลักษณะของ
นักศึกษาชายที่มีความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัวน้อย และปัจจัยปกป้องที่ควรนำมาใช้พัฒนา
นักศึกษาประเภทนี้ต่อไป

กรอบแนวคิดด้านสาเหตุประเภทต่างๆของความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัว มีพื้นฐาน
มาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) โดยนำตัวแปรที่เป็นสาเหตุมาจาก
ทฤษฎีที่สำคัญหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543) และ
ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Ajzen & Fishbein (1980) รวมทั้งข้อสรุปจากการประมวลผล
วิจัยต่างๆ มาศึกษาเป็นปัจจัยเชิงเหตุของความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาชายระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย 3 แห่ง จำนวน 420 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlational-Comparative Study) โดยมีตัวแปร 5 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นกลุ่มตัวแปรความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัว ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ทศนคติที่ดีต่อการรับผิดชอบครอบครัว และ 2) ความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัว กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มตัวแปรทางจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 2) ทศนคติที่ดีต่อบิดา 3) สุขภาพจิตดี 4) เอกลักษณะแห่งอีโก้ และ 5) วิธีชีวิตแบบพุทธ กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มตัวแปรทางสถานการณ์ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การเห็นแบบอย่างความรับผิดชอบครอบครัวจากบิดา 2) ปริมาณการเรียนทางด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา-บุตร 4) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้เหตุผล และ 5) การรับอิทธิพลจากเพื่อน กลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มตัวแปรทางจิตลักษณะและพฤติกรรมในปัจจุบัน ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบครอบครัว และ 2) ความรับผิดชอบครอบครัวในปัจจุบัน และกลุ่มตัวแปรสุดท้าย เป็นกลุ่มตัวแปรชีวสังคมภูมิหลังของนักศึกษา ซึ่งใช้ในการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียด และหากกลุ่มเสี่ยงที่จะต้องมีการพัฒนาโดยเร่งด่วน

เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า (Summated Rating Scales) ซึ่งได้สร้างและมีการทดลองหาคุณภาพแบบวัด โดยเลือกใช้เฉพาะข้อที่มีคุณภาพรายข้อสูงเข้ามาตรฐาน ส่วนค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแต่ละแบบวัดอยู่ระหว่าง .74 ถึง .89

สมมติฐานในการวิจัยมี 5 ข้อ ซึ่งมีพื้นฐานในการตั้งสมมติฐานมาจากการประมวลเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีต่างๆ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานมี 2 วิธี คือ วิธีที่หนึ่ง การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three-Way Analysis of Variance) และปฏิสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ปรากฏว่ามีนัยสำคัญ ถูกทดสอบด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' และวิธีที่สอง คือ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regresstion Analysis) ทั้งชนิดโดยรวม (Standard) เพื่อทดสอบสมมติฐาน และแบบเป็นขั้น (Stepwise) เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 28 กลุ่ม ซึ่งแบ่งตามลักษณะชีวสังคมภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง และจากการทดสอบสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ ปรากฏว่า สมมติฐานที่ 1 และ 2 ได้รับการสนับสนุนในบางกลุ่มย่อย ส่วนสมมติฐานที่ 3,4 และ 5 ได้รับการสนับสนุนอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในการวิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาลักษณะทางชีวสังคมภูมิหลังของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงอีกด้วย

ผลการวิจัยที่สำคัญในครั้งนี้มี 4 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง หรือมีเอกลักษณะแห่งอีโก้สูง เป็นผู้ที่มีความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบครอบครัวมาก มีความรับผิดชอบครอบครัวใน

ปัจจุบันมาก และมีทัศนคติที่ดีต่อการรับผิดชอบครอบครัวมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสูง หรือมีสุขภาพจิตดีมาก หรือมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้สูง เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัวมาก ผลเช่นนี้พบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักศึกษาที่มารดาทำอาชีพอื่น และกลุ่มนักศึกษาที่ทำงานบ้านเพียงอย่างเดียว

ประการที่สอง พบว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้เหตุผลมาก หรือยอมรับอิทธิพลจากเพื่อนน้อย หรือมีความสัมพันธ์อันดีกับบิดามารดามาก เป็นผู้ที่มีความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบครอบครัวมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการรับผิดชอบครอบครัวมาก และมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัวมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม

ประการที่สาม พบว่า เมื่อกลุ่มตัวแปรทางจิตลักษณะเดิมร่วมกับกลุ่มตัวแปรทางสถานการณ์ และกลุ่มตัวแปรทางจิตลักษณะและพฤติกรรมในปัจจุบัน รวมเป็น 12 ตัวแปร สามารถทำนาย 1) ทัศนคติที่ดีต่อการรับผิดชอบครอบครัวในกลุ่มรวมได้ 42.5% และทำนายได้สูงสุด 56.2% ในกลุ่มนักศึกษาที่มีประสบการณ์การอยู่เป็นคู่ โดยมีตัวทำนายที่สำคัญโดยสรุป เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบครอบครัว การรับอิทธิพลจากเพื่อน ความรับผิดชอบครอบครัวในปัจจุบัน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้เหตุผล และความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา-บุตร และ 2) ทำนายความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัวในกลุ่มรวมได้ 42.2% และทำนายได้สูงสุด 57.3% ในกลุ่มนักศึกษาที่มีพี่น้องมาก โดยมีตัวทำนายที่สำคัญโดยสรุป เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบครอบครัว ความรับผิดชอบครอบครัวในปัจจุบัน การเห็นแบบอย่างความรับผิดชอบครอบครัวจากบิดา และวิถีชีวิตแบบพุทธ

ประการสุดท้าย ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการรับผิดชอบครอบครัวน้อย และมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัวน้อย ได้แก่ นักศึกษา 4 ประเภท คือ (1) นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ (2) นักศึกษาที่มีประสบการณ์การอยู่เป็นคู่และฐานะครอบครัวดี (3) นักศึกษาที่ไม่ใช่บุตรคนแรกและบิดามีการศึกษาสูง และ (4) นักศึกษาที่เป็นบุตรคนแรกและบิดามีการศึกษาน้อย ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ควรได้รับการพัฒนาโดยเร่งด่วนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการปฏิบัติเพื่อพัฒนามี 2 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ในการพัฒนานักศึกษาชายโดยทั่วไป และนักศึกษาชายกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้มีความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัวในอนาคต (ทัศนคติที่ดีต่อการรับผิดชอบครอบครัว และความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัว) สิ่งที่ต้องพัฒนาเป็นอันดับแรก คือ การพัฒนาให้มีความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบครอบครัวพร้อมกับการส่งเสริมและฝึกให้นักศึกษามีพฤติกรรมรับผิดชอบ

ครอบครัวในปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังควรควบคุมและสอนให้นักศึกษาชายเหล่านี้รับอิทธิพลจากเพื่อนอย่างเหมาะสมด้วย

ประการสุดท้าย นอกจากการพัฒนาให้นักศึกษากลุ่มเสี่ยงแล้ว พบว่าสถาบันครอบครัวนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัวเช่นกัน โดยปัจจัยที่มีความสำคัญที่ควรส่งเสริม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างความรับผิดชอบต่อครอบครัวจากบิดา และความสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดามารดา-บุตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปมี 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก เนื่องจากความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัว มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติที่ควรปลูกฝังให้เกิดในบุคคลทุกวัย จึงน่าจะมีการวิจัยในลักษณะติดตามผลในระยะยาว หลังจากจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยทำการศึกษาในระดับพฤติกรรมรับผิดชอบครอบครัว เนื่องจากมีความพร้อมทั้งวัยวุฒิและคุณวุฒิที่จะรับผิดชอบครอบครัวได้แล้ว โดยการศึกษาในระดับของพฤติกรรมการรับผิดชอบครอบครัว จะทำให้การวิจัยมีความถูกต้อง ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง ควรมีการทำวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินผลชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของผลการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อพัฒนาให้เยาวชนไทยมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัว

ประการสุดท้าย ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Path Analysis ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาอิทธิพลของปัจจัยเชิงเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัวทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ทศนคติที่ดีต่อการรับผิดชอบครอบครัวและความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัว

ABSTRACT

168888

Title of Research Paper : Integration of Family, Educational Institute, and Psychological Characteristics as Correlates of Intention to Take Responsibility for Future Family in Undergraduate Male Students.

Author : Miss. Suparat Yodrabum

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2005

This research study aimed at examining the integration of family, educational institute, and psychological characteristics of intention to take responsibility for future family in undergraduate male students. There were 4 important research objectives. First, to examine the influence of situational factors on intention to take responsibility for future family. Second, to study the relations between psychological characteristics and the intention to take responsibility for future family. Third, to investigate the interactional effects among situational and psychological characteristics on intention to take responsibility for future family. Finally, to pinpoint some at risk groups of students who reported less intention to take responsibility for future family and their protective factors.

The conceptual framework of this study was based on the Interactionism Model. Most independent variables in this study derived from many important theories, such as, The psychological Theory of Moral and Work Behaviors, and Theory of Reasoned Action. Samples of this study were undergraduate male students from 3 universities with total of 420.

There were 5 groups of variables in this correlation-comparative study. First group of variables was intention to take responsibility for future family, consisting of 2 variables, favorable attitudes toward taking responsibility for future family, and readiness for taking responsibility for future family. Second group of variables was psychological traits, consisting of 5 variables, belief in internal locus of control of reinforcement, favorable attitudes toward father, mental health, Ego identity, and Buddhist life style. Third group of variables was situational factors, consisting of 5 variables, perceiving good examples from father, magnitude of social-behavioral science learning

experience, relationship between parents and student, loved and reasoned child rearing practice, and peer influence. Fourth group of variables was a present psychological and behavior, consisting of 2 variables, awareness on taking responsibility for future family, and present responsibility at home. Final group of variables was biosocial background of students.

Most questionnaires in this study were summated rating scales. Questionnaires were tried out with similar group of samples. Items on questionnaires were carefully selected by two statistical criterions. Range of reliability for each questionnaire was between .74 to .89 .

Based on Interactionism Model, 5 hypotheses were set. Two statistical approaches were employed to test the hypotheses. First approach was Three Way Analysis of Variance with post hoc test of Scheffe'. Second approach was Multiple Regression Analysis in terms of standard to test the hypotheses, and in terms of stepwise to find important predictors for further implications. Data were analyzed both in total sample and other 28 subgroups divided by their biosocial and background variables. It was found that hypotheses 1 and 2 were partially supported, and hypotheses 3, 4 and 5 were fully supported.

There are 4 major research findings.

First, it was found that students who were high belief in internal locus of control of reinforcement or high Ego identity, reported more awareness on taking responsibility for future family, more present responsibility at home, and more favorable attitudes toward taking responsibility for future family. This result was found in total sample. Moreover, the students who were high belief in internal locus of control of reinforcement, or had good mental health, or high Ego identity, reported more readiness for taking responsibility for future family. These results were especially found in students with mother in other occupations, and students with single house-work duty.

Second, It was found that students who were high loved and reasoned child rearing practice, or low peer influence, or had good relationship between parents and student, reported more awareness on taking responsibility for future family, more favorable attitudes toward taking responsibility for future family, and more readiness for taking responsibility for future family than their counterparts. These results were found in total sample.

Third, all 12 variables consisting of 5 psychological characteristics, 5 situational factors, and 2 psychological states, could account for 1) favorable attitudes toward taking responsibility

for future family in total sample with 42.5%, and with the highest predictive percentage of 56.2% in students with cohabitation experience. The important predictors in order were awareness on taking responsibility for future family, peer influence, present responsibility at home, belief in internal locus of control of reinforcement, loved and reasoned child rearing practice, and relationship between parents and student. 2) readiness for taking responsibility for future family in total sample with 42.2%, and with the highest predictive percentage of 57.3% in students with more siblings. The important predictors in order were awareness on taking responsibility for future family, peer influence, present responsibility at home, perceiving good examples from father, and Buddhist life style.

Finally, the findings had pinpoint four at-risk groups of undergraduate male students with less favorable attitudes toward taking responsibility for future family, readiness for taking responsibility for future family, they were, (1) low GPA students (2) high SES students with cohabitation experience (3) later born students with high educated father, and (4) first born students with low educated father.

Based on the findings in this study, two recommendations for practice were as follows.

First, in order to improve intention to take responsibility for future family for general undergraduate male students, as well as, for the 4 at-risk groups mentioned above, these students should be trained to heightened awareness on taking responsibility for future family. Moreover, these students should be given some house-work responsibilities. Controlling and teaching them to receive appropriate peer influence is another means to enhance the desirable intention.

Finally, family has great impact to increase favorable attitudes toward take responsibility for future family, and readiness for taking responsibility for future family. In order to improve these two desirable psychological characteristics, parents should rest their sons with love and reasons, as well as, creating good relationship between their sons. Furthermore, father should be a good model on taking care of family.

Three recommendations for future study were as follows.

First, longitudinal study should be conducted to follow up study the development of taking responsibility for future family behaviors in Thai male youths.

Second, based on the findings from this study, experimental evaluative study should be conducted to test psychological and situation- training modules before widely implemented.

168888

Finally, another statistical approach that should be employed in order to provide big picture of this correlational-comparative study is Path Analysis.